

N:o 50.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, angående försäljning af vissa delar af kungsladugården Borgholm i Kalmar län; gifven Stockholms slott den 14 februari 1902.

Under åberopande af bilagda utdrag af protokollet öfver jordbruksärenden för denna dag vill Kongl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen medgifva,

dels att ej mindre de under kungsladugården Borgholm i Repplinge socken och Slättebo härad af Kalmar län lydande, med innehafvarne tillhöriga bostadshus försedda lägenheterna Rom, Regnekulla och Stadstorpet n:o 2, med de för dessa lägenheter af vederbörande uppskattningsmän angifna och å en af vice kommissionslandtmätaren O. Modée år 1900 öfver kungsladugårdens inegor upprättad karta med tillhörande beskrifning till belägenheten utmärkta områden, än äfven det område af den under samma kungsladugård lydande, jemväl med innehafvaren tillhöriga byggnader försedda lägenheten Målaretorp, som utgöres af de å berörda karta med nr: 475, 476 och 477 betecknade egofigurer om tillsammans 3 hektar 46 ar, må från kungsladugården afsöndras samt mot köpeskillingar, för Rom af 500 kronor, för Regnekulla af 522 kronor 63 öre, för Stadstorpet n:r 2 af 1,000 kronor, jemte värdet af den å lägenheten växande skog, och för andelen af Målaretorp af 1,000 kronor, samtliga köpeskillingar att erläggas under loppet af tio år med en tiondedel årligen, försäljas, en hvar lägenhet till dess innehafvare, med tillträdesrätt den 14 mars 1903 och i öfrigt på de i 6:te momentet af kongl. skrifvelsen till domänstyrelsen angående bestämmelser att tjena till efterrättelse i fråga om lägenheters upplåtande från kronans jordbruksdomäner den 25 september 1896 omförmälda villkor, samt med tillägg, dels att innehafvaren af Rom skall ega rätt

att taga väg öfver Regnekulla till Ålevik samt vidare deröfver och invid gränsen mellan kungsladugården nu tillhörig utmark och Borgahage bys egor med fortsättning öfver kungsladugårdens vestra allvar till allmänna vägen, att innehafvaren af Regnekulla skall ega begagna nämnda vägsträcka från gränsen mot Ålevik till allmänna vägen med skyldighet att öfver sitt område lemna väg för innehafvaren af Rom, samt att innehafvaren af Stadstorpet n:o 2 skall hafva rätt till väg öfver marken mellan detta och Stadstorpet n:o 1, dels ock, beträffande ifrågavarande andel af Målaretorp, att innehafvaren deraf skall till detta område förflytta de honom tillhöriga, å annan del af Målaretorp nu befintliga husen inom utgången af femte året efter tillträdet, vid äfventyr att eljest då ogulden köpeskilling skall anses till betalning genast förfallen;

dels att den under kungsladugården jemväl lydande lägenheten Ålevik, med det för denna lägenhet af vederbörande uppskattningsmän angifna och å nyssnämnda af Modée uppgjorda karta med beskrifning till belägenheten utmärkta område, må från kungsladugården afsöndras samt utbjudas till försäljning i enlighet med föreskrifterna i 8:de och följande momenten af nyssnämnda nådiga bref den 25 september 1896 att tillträdas den 14 mars 1903 och under vilkor derjemte att köparen skall till egaren af de å lägenheten befintliga åbyggnader erlägga lösen för samma byggnader, hvilken lösen, derest öfverenskommelse ej kan träffas, skall bestämmas af tre gode män i den ordning, lagen om skiljemän den 28 oktober 1887 stadgar, samt att innehafvaren af Ålevik skall ega rätt att taga väg invid gränsen mellan kungsladugården nu tillhörig utmark och Borgahage bys egor med fortsättning öfver kungsladugårdens vestra allvar till allmänna vägen med skyldighet att öfver sitt område lemna väg för innehafvarne af Rom och Regnekulla;

dels att från kungsladugården må likaledes afsöndras och till Borgholms stad försäljas med tillträdesrätt den 14 mars 1903 det område, som är å ofvanberörda af Modée upprättade karta utmärkt med egofigurerna n:ris 42 a, 42 b, 42 c, 42 d, 443 a, 443 b, 443 c samt de Stadstorpet n:o 1 omfattande egofigurerna n:ris 600—608 äfvensom den del af den med n:o 777 betecknade väg, som är belägen inom detta område, innefattande en areal af tillhoppa 8 hektar 90,66 ar, mot en köpeskilling af, jemte värdet af den å området växande skog, 3,628 kronor 72 öre, att vid tillträdet erläggas och af staden till landtränteriet inbetalas samt under vilkor i öfrigt att staden skall till innehafvaren af Stadstorpet n:o 1 erlägga lösen för de der nu befintliga åbyggnader, hvilken

lösen, derest öfverenskommelse ej kan träffas, skall bestämmas af tre gode män i den ordning, lagen om skiljemän den 28 oktober 1887 stadgar, att staden skall öfver ifrågavarande område lemna fri väg till och från staden dels för kungsladugårdens arrendator mellan lasarettstomten och Stadstorpet n:o 1, dels ock för innehafvaren af Stadstorpet n:o 2 mellan detta och Stadstorpet n:o 1, att staden i områdets gräns mot kungsladugården skall uppsätta och för framtiden underhålla laggilt stängsel samt att staden skall ensam vidkännas lagfartskostnaden och andra med köpet förenade utgifter;

dels att det område om 56 hektar 97,8 ar, som upptagits å ett af ingenjören E. K. Långström uppgjort utdrag af Modées berörda karta och innefattar lägenheterna Slakvik, Stensrör, Skönvik, Fäholmen, Gustafsberg och Grönadal jemte deremellan liggande utmark och ett område å allvaret, må från kungsladugården afsöndras och till Hennes Kongl. Höghet Kronprinsessan försäljas med tillträdesrätt den 14 mars 1903 mot en köpeskillning af 14,514 kronor 51 öre jemte skyldighet för köparen att till egarne af de å området befintliga, enskilda tillhöriga hus utgifva lösen för dessa med af byggnadernas egare godkända belopp, tillsammans 2,070 kronor, att i saluområdets gräns mot kungsladugården, der så påfordras, uppsätta och underhålla stängsel äfvensom att invid gränsen mot Borgahage by lemna utfartsväg för innehafvarne af lägenheterna Ålevik, Regnekulla och Rom, samt att ensam vidkännas lagfartskostnaden och andra med köpet förenade utgifter;

dels ock att de medel, som genom ifrågavarande försäljningar komma att inflyta, må, på samma sätt som köpeskillningarna för försålda mindre kronoegendomar, användas till inköp för kronans räkning af skogbärande eller till skogsbörd tjenlig mark.

De till ärendet hörande kartor och handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

OSCAR.

Theodor Odelberg.

*Utdrag af protokollet öfver jordbruksärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 14
februari 1902.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern friherre VON OTTER,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena LAGERHEIM,
Statsråden: herr VON KRUSENSTJERNA,
 grefve WACHTMEISTER,
 CLAËSON,
 CRUSEBJÖRN,
 ODELBERG,
 HUSBERG,
 PALANDER och
 WESTRING.

25:o

Departementschefen, statsrådet Odelberg anförde härefter:
Kungsladugården Borgholm, som enligt kronans jordebok utgöres
af Borgholm n:ris 1—6 om 5 ³/₄ mantal jemte lägenheten Borgholm
n:o 7, en trädgård, i Repplinge socken och Slättebo härad af Kalmar
län, är genom kammarkollegii kontrakt den 23 juni 1882 utarrenderad
på 20 års tid, räknad från den 14 mars 1883 till samma dag år 1903,
mot ett numera till 5,340 kronor nedsatt årligt arrende. Sedan vid
den under år 1900 af t. f. domänintendenten i länet med biträde af
vederbörande värderingsmän förrättade uppskattning för egendomens

förnyade utarrendering förslag väckts om afsöndring och försäljning af vissa under kungsladugården lydande lägenheter till innehafvarne deraf, har domänstyrelsen uti underdånig skrifvelse den 26 april 1901, under åberopande af föreskriften i nådiga skrifvelsen till styrelsen angående bestämmelser att tjena till efter rättelse i fråga om lägenheters upplåtande från kronans jordbruksdomäner den 25 september 1896, underställt nämnda förslag Eders Kongl. Maj:ts nådiga pröfning; och har styrelsen, som genom särskilda nådiga remisser anbefalts att afgifva underdånigt utlåtande öfver två af stadsfullmäktige i Borgholm till Eders Kongl. Maj:t ställda, af stadsstyrelsen i nämnda stad insända ansökningar om medgifvande för staden att för dess utvidgning på de vilkor, Eders Kongl. Maj:t kunde bestämma, förvärfva mark från nämnda kungsladugård, uti sin förberörda underdåniga skrifvelse jemväl öfver dessa ansökningar sig utlåtut och dervid tillika öfverlemnadt instrument öfver ofvannämnda uppskattningsförrättning med en af vice kommissionslandtmätaren O. Modée år 1900 för uppskattningen upprättad karta öfver inegorna till kungsladugården jemte till kartan hörande beskrifning, upptagande jemväl arealen å kungsladugårdens utmark, särskildt underdånigt yttrande från uppskattningsmännen öfver stadsfullmäktiges i Borgholm nyssnämnda ansökningar samt utlåtande i ärendet af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länet äfvensom öfriga till ärendet hörande handlingar. Derjemte har domänstyrelsen med underdånig skrifvelse den 6 maj nästlidna år till Eders Kongl. Maj:t öfverlemnadt en af stadsfullmäktige i Borgholm till Eders Kongl. Maj:t stäld ytterligare framställning beträffande behofvet för staden af den mark, som uti stadens förut berörda underdåniga ansökningar afsetts.

Af handlingarna i ärendet inhemtas, bland annat,

att kungsladugården Borgholm med underlydande omfattar en areal af tillhopa 731 hektar 53,3 ar, deraf 218 hektar 56,4 ar åker och tomter, 77 hektar 78,3 ar ängs- och odlingsmark, 426 hektar 88,5 ar betesmarker och annan afrösningsjord samt 8 hektar 30,1 ar impediment;

att vid ofvan oförmälda arrendevärdering uppskattningsmännen föreslagit, att följande under kungsladugården lydande, med enskilda bostadshus försedda lägenheter skulle från kungsladugården afsöndras och försäljas, nemligen *Mälaretorp*, beläget å allvaret, samt vid Kalmar-sund liggande lägenheterna *Sandvik*, *Slakvik*, *Stensrör*, *Skönvik*, *Fäholmen*, *Ålevik*, *Regnekulla* och *Rom*, förstnämnda lägenheten eller *Mälaretorp* dock endast till den del, som innefattades under de å ofvan-

berörda karta upptagna egofigurerna n:ris 475, 476 och 477, innehållande 3,21 hektar åker, 0,22 hektar afrösningsjord samt 0,03 hektar impediment, och under förbindelse för lägenhetens innehafvare Henrik Nilsson att till denna del af lägenheten, som åsattes ett saluvärde af 1,000 kronor, flytta de honom tillhöriga, nu å annan del af lägenheten befintliga åbyggnader, bestående af boningshus, ladugård och bryggghus;

att lägenheterna *Regnekulla* och *Rom*, den förra omfattande 1,147 hektar åker, 0,97 hektar äng, 1,614 hektar afrösningsjord och 0,012 hektar impediment samt å kartan upptagen under egofigurerna n:ris 728—744, och den senare lägenheten innehållande 1,971 hektar åker, 0,675 hektar äng, 1,206 hektar afrösningsjord och 0,006 hektar impediment samt å kartan upptagen under egofigurerna n:ris 745—766, äro försedda, *Regnekulla* med ett innehafvaren Carl Johansson tillhörigt boningshus och *Rom* med dess innehafvare A. Håkansson tillhörande boningshus och ladugård samt värderats, *Regnekulla* till 522 kronor 63 öre och *Rom* till 500 kronor:

att å lägenheterna *Slakvik*, *Stensrör*, *Skönvik* och *Ålevik* åbyggnaderna tillhöra kungsladugårdens arrendator, men att lägenheterna brukas af andra personer;

att å lägenheten *Fäholmen* ett boningshus äfvensom dervarande ladugård egas af arrendatorn, men att å lägenheten jemväl finnes ett brukaren af lägenheten tillhörigt boningshus;

att uppskattningsmännen ansett särskild utfartsväg ej erfordras för den till afsöndring föreslagna delen af lägenheten *Målaretorp*, men deremot, beträffande de vid *Kalmarsund* belägna, sinsemellan med väg förbundna lägenheterna, såsom utfartsväg föreslagit den väg, som för närvarande finnes från *Ålevik* med fortsättning i gränsen emellan kungsladugårdens utmark och *Borgahage* bys egor samt vidare öfver kungsladugårdens vestra allvar till allmänna landsvägen;

att, efter det förelägganden i enlighet med ofvan åberopade nådiga bref den 25 september 1896 af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande meddelats, i afseende å den till afsöndring föreslagna delen af lägenheten *Målaretorp* samt lägenheterna *Sandvik*, *Regnekulla* och *Rom* innehafvarne af dessa lägenheter, beträffande *Fäholmen* såväl kungsladugårdens arrendator som lägenhetens brukare och i fråga om öfriga, här ofvan upptagna lägenheter arrendatorn att till Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande inkomma med förklaranden, hvar och en angående den lägenhet, det honom lemnade föreläggande afsåge, huruvida han ville mot köpeskilling, motsvarande det vid uppskattningen lägenheten åsatta, i föreläggandet angifna saluvärde, lösa densamma,

hvarjemte innehafvaren af Målaretorp särskildt förelagts yttra sig, om han åtog sig den husflyttning, uppskattningsmännen föreslagit, innehafvarne af sistberörda lägenhet samt af Regnekulla och af Rom tillkännagifvit, att de önskade mot de bestämda köpeskillingarna att erläggas under tio år, hvarför borgensförbindelser aflemnats, inköpa, den förstnämnde det honom hembjudna området af Målaretorp, dit han förbunde sig att flytta de honom tillhöriga husen, samt innehafvarne af de två öfriga lägenheterna, hvar och en den lägenhet han innehade; hvarjemte de båda senare anhållit, hvar och en i afseende å den lägenhet, som af honom innehades, att utfartsväg från lägenheten måtte uttagas å kungsladugårdens öfriga egor med rätt för lägenhetsinnehafvaren att vägen för all framtid kostnadsfritt begagna;

att från innehafvaren af lägenheten Sandvik inom den stadgade tiden icke inkommit något köpeanbud samt från kungsladugårdens arrendator och brukaren af lägenheten Fäholmen lemnats skriftlig anmälan, att de ej antoge dem gjorda hembud;

att, efter berörda anmälan af arrendatorn, brukarne af lägenheterna Slakvik, Stensrör, Skönvik och Ålevik till Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande inkommit med skriftliga framställningar derom, att de skulle få inköpa, hvar och en den lägenhet, som af honom innehades, till det lägenheten vid arrendevärderingen åsatta saluvärde;

att till Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande jemväl ingifvits en ansökning af innehafvaren utaf en under kungsladugården lydande lägenhet Bergdala, bebyggd med boningshus och ladugård, tillhöriga innehafvaren, om tillstånd att mot skälig köpeskilling förvärfva lägenheten;

att den mark, som Borgholms stad, efter hvad ofvan är nämndt, begärt från kungsladugården få förvärfva, utgöres *dels* af ett område intill stadens södra gränslinie, som å en af kaptenen C. H. Öhnell år 1883 upprättad plan för utvidgning och reglering af staden, af hvilken plan en kopia finnes handlingarna i ärendet bifogad, upptagits inom en gräns betecknad med bokstäfverna d- e- f- g- d och enligt uträkning vid upprättandet af Modées karta öfver kungsladugårdens inegor, å hvilken karta området blifvit utmärkt, innehåller en i kartebeskrifningen angifven areal af 4,734 hektar *dels ock* af mark, som, sammanhängande med nyssnämnda område, begränsas i norr af detta och stadens intill Kalmarsund stötande mark, i öster af lasarettets tomt och i söder af en linie, dragen från sistnämnda tomts sydvestra hörn parallelt med stadsgränsen ut till Kalmarsund, och jemväl blifvit utmärkt å sist-

berörda karta samt upptagen i kartebeskrifningen, enligt hvilken hela det område, staden anhållit få förvärfva, omfattar 24,657 hektar;

att till stöd för denna anhållan af staden anförts, att den fortgående utveckling, hvori Borgholm såsom badort vore stadd, påkallade markens förening med staden samt att en större del af angränsande egor utgjordes af kärr, derifrån vid temperaturförändringar dimma och vid vårtiden öfversvämningar vore att befara, hvarjemte det vore af betydelse för staden att få en regelbunden gräns åt söder;

att stadens anhållan förordats af såväl stadsstyrelsen som stadens byggnadsnämnd, under framhållande, att den ifrågavarande marken lämpade sig väl för bebyggande med bostäder för badgäster samt vore behöflig för anordnande af plantering till skydd mot eldfarliga eller annorledes olämpliga byggnaders förläggande å kungsladugårdens öfriga mark allt för nära byggnader i staden;

att, enligt arrendeuppskattningsmännens dels i uppskattningsinstrumentet dels i ofvannämnda särskilda yttrande afgifna utlåtande öfver stadens framställning, uppskattningsmännen, då det för stadens utveckling och förkofran vore nödvändigt erhålla åtminstone en del af den ifrågavarande marken samt denna utan men för kronan eller kungsladugården kunde afstås, tillstyrkt framställningen, dock med den inskränkning, att, för att ej allt för mycket afstånga kungsladugårdens betesmark från Kalmarsund, den del af egofiguren 443 d, som låge vester om en på kartan med blyerts uppdragen linie A"—B och innehölle en areal af 6,94 hektar, undantoges från upplåtelsen;

att det återstående området, deri ingå två med enskilda bostadshus bebygda lägenheter, Stadstorpet n:o 1 och Stadstorpet n:o 2, det förra omfattande egofigurerna 600—608 om tillsammans 3,263 hektar och det senare, försedt med innehafvaren Olof Bryngelsson tillhörande boningshus och ladugård samt innehållande 0,507 hektar åker, 1,691 hektar äng, 0,22 hektar afrösningsjord och 0,005 hektar impediment, å kartan upptaget under egofigurerna 609—616, af uppskattningsmännen värderats till 8,179 kronor 3 öre, deraf 2,500 kronor upptagits för Stadstorpet n:o 1, 1,000 kronor för Stadstorpet n:o 2, 2,510 kronor 20 öre för marken i öfrigt efter ett pris af 1,000 kronor för hektar åker, 400 kronor för hektar äng och 200 kronor för hektar afrösningsjord, samt 2,168 kronor 83 öre för ståndskogen å hela området; hvarjemte uppskattningsmännen föreslagit, att vid upplåtelsen af ifrågavarande område borde fästas vilkor derom, att kungsladugården skulle lemnas obehindrad utfartsväg till Borgholms stad mellan lasarettstomten

och Stadstorpet n:o 1 samt att stadstorpens innehafvare erhöle ersättning af staden för de å lägenheterna befintliga husens flyttning;

att, sedan Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande, som ansett med sistnämnda båda lägenheter böra förfaras enligt nådiga brevet den 25 september 1896, låtit i öfverensstämmelse dermed förelägga innehafvarne af desamma att yttra sig, om de önskade förvärfva eganderätt, hvar och en till den lägenhet, han innehade, mot köpeskilling, motsvarande det lägenheten af uppskattningsmännen åsatta värde, inom den föreskrifna tiden endast innehafvaren af Stadstorpet n:o 2 inkommit med förklarande, att han vore villig tilllösa sig den honom hembjudna lägenheten, för hvilken han önskade erlægga den bestämda köpeskillingen, 1,000 kronor, under loppet af 10 år, hvarjemte han aflemnat borgen för köpeskillingens gäldande; samt

att t. f. domänintendenten i länet i en till domänstyrelsen af-låten skrifvelse hemställt, att innehafvaren af sistnämnda lägenhet måtte vid försäljning till honom af lägenheten tillförsäkras rätt till utfartsväg öfver den mellan Stadstorpet n:o 1 och Stadstorpet n:o 2 belägna del af kungsladugårdens mark, som Borgholms stad begärt få köpa.

Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande har i sitt ofvan omförmälda utlåtande uttalat sig för att samtliga de af uppskattningsmännen till förytttrande föreslagna lägenheter äfvensom lägenheterna Stadstorpet n:o 1 och Stadstorpet n:o 2 borde afsöndras och försälas. Beträffande Borgholms stads framställning syntes väl Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande hela det område, hvars försäljning till staden uppskattningsmännen förordat, kunna afsöndras, utan att derigenom uppstode något men för kungsladugården, men Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande ansåge sig ändock icke kunna biträda uppskattningsmännens förslag i hela dess omfattning. Då innehafvaren af den ena af de inom området befintliga lägenheterna eller Stadstorpet n:o 2 förklarat sig önska inköpa denna lägenhet för en mot det åsatta saluvärdet svarande köpeskilling, syntes det Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande, som om denne egde bättre rätt än Borgholms stad att med eganderätt åtkomma lägenheten. Vidare ansåge Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande det knappast antagligt, att Borgholms stad skulle så snabbt gå framåt, att redan under stundande arrendeperiod för kungsladugården för stadens räkning erfordrades det vidsträckta område, som i de underdåniga ansökningarna begärdes, helst ett jordområde, som staden år 1895 förvärfvat från kungsladugården, ännu vore endast till en obetydlig del bebygdt. Dertill komme, att den södra delen af området i fråga bestode af sidländ och kärrig mark, som svårligen

kunde fullständigt torrläggas och följaktligen syntes mindre väl lämpa sig för bebyggande. Stadens verkliga behof af förökadt område söderut å kungsladugårdens egor syntes Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvandes vara för kommande arrendeperiod väl tillgodosedt, om staden nu tillätes förvärfva Stadstorpet n:o 1 samt de å Modées karta med n:ris 42 a, 42 b, 42 c, 42 d, 443 a, 443 b och 443 c betecknade egofigurer äfvensom den del af vägen n:o 777, som fölle inom detta område. Enligt beskrifningen till berörda karta och ett utlåtandet bilagdt intyg från förste landtmätaren O. Götherström innehölle nämnda egoområde en areal af 8,9066 hektar och skulle, enligt den af uppskattningsmännen följda beräkningsgrund, vara värdt 3,628 kronor 72 öre förutom värdet å den på området växande skog. På grund af hvad sålunda anförts och då det af uppskattningsmännen föreslagna pris för hektar syntes väl lågt i betraktande deraf, att marken skulle af staden användas till byggnadstomter, ville Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande för sin del endast på det sätt tillstyrka bifall till Borgholms stads ifrågavarande framställning, att åt staden finge försäljas förenämnda område om 8,9066 hektar mot vilkor, att staden å tillträdesdagen den 14 mars 1903 betalade den köpeskillning, som kunde varda bestämd i enlighet med föreskrifterna i nådiga förordningen den 14 april 1866 angående jords eller lägenhets afstående för allmänt behof, att staden till innehafvaren af Stadstorpet n:o 1 erlade lösen för der befintliga åbyggnader, hvilken lösen syntes böra, derest öfverenskommelse ej kunde träffas, bestämmas i enahanda ordning, som föreslagits i fråga om nyssnämnda köpeskillning, samt att staden uppsatte och för framtiden underhölle laggilt stängsel mot kungsladugårdens egor.

Vid handlingarnas öfverlemnande har domänstyrelsen för egen del, hvad först beträffar de under kungsladugården lydande lägenheterna Slakvik, Stensrör, Skönvik, Alevik och Bergdala, angående hvilkas förvärfvande framställningar gjorts af lägenheternas innehafvare utan att lägenheterna varit dem hembjudna, hemstält, att, som åbyggnaderna å de fyra förstnämnda lägenheterna icke tillhörde lägenheternas brukare och lägenheten Bergdala ej af uppskattningsmännen föreslagits till försäljning, berörda framställningar icke måtte till någon Eders Kongl. Maj:ts åtgärd föranleda. Vidkommande åter de köpeanbud, som afgifvits å en del af lägenheten Målaretorp samt å lägenheterna Regnekulla, Rom och Stadstorpet n:r 2 af lägenheternas innehafvare efter hembud, har domänstyrelsen, enär ifrågavarande områden syntes utan någon olägenhet för kungsladugården kunna derifrån skiljas och, hvad Stads-

torpet särskildt anginge, den rätt till lägenhetens förvärfvande, som tillkomme innehafvaren på grund af nådiga brefvet den 25 september 1896, syntes styrelsen lika med Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande, ej böra vika för Borgholms stads åstundan att komma i besittning af lägenheten, hvilken ännu icke blifvit i stadsplanen intagen, förmält sig anse ifrågavarande köpeanbud böra antagas. Vidare har domänstyrelsen — under erinran, hurusom genom nådiga brefvet den 22 december 1882 från kungsladugården upplåtits åt Borgholms stad tills vidare mot bestämd årlig afgäld och i öfrigt fastställda vilkor en areal af 10 tunnland 2 kappland att användas till vägar, plantering och för stadens badanstalt behöfliga förlustelseplatser samt att, på ansökning af staden att få förvärfva eganderätt till en del af nyssnämnda område, hvilket, så länge det af staden innehades endast med nyttjanderätt tills vidare, ej läte sig användas för ett af de syften, för hvilka marken varit af staden afsedd eller anläggning af sommarbostäder för badgäster, staden jemlikt nådigt bref den 17 maj 1895 medgifvits af området tillösa sig 5 tunnland 3,4 kappland, derå köpebref för staden utfärdats den 2 augusti 1895, — i fråga om stadens nu förevarande underdåniga framställningar, vid det förhållande att, enligt hvad upplyst blifvit, den genom sistberörda nådiga bref åt staden upplåtna mark allt hittills endast till ringa del användts samt ej obetydliga delar af stadens planlagda område ännu vore obebygda, funnit den af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande föreslagna areal för upplåtelsen vara fullt tillräcklig för stadens behof af utveckling och för badanstaltens främjande under de närmaste årtiondena. Jemväl ifråga om sättet för bestämmande af den köpeskilling, staden borde för samma område erlägga, äfvensom beträffande öfriga skyldigheter för staden i samband med det ifrågasatta markförvärfvet har styrelsen instämt med Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande.

Uti en till Eders Kongl. Maj:t ingifven underdånig ansökning af den 10 oktober nästlidna år har härefter Hennes Kongl. Höghet Kronprinsessan genom hofmarskalken C. M. Lilliehöök anhållit att få af Eders Kongl. Maj:t och kronan inköpa ett å en ansökningen bifogad karta, af ingenjören E. K. Långström år 1901 i utdrag kopierad och kompletterad från ofvan omförmälda, af O. Modée upprättade karta, närmare angifvet område af kungsladugården Borgholm, omfattande förut omförmälda lägenheterna Slakvik, Stensrör, Skönvik och Fäholmen, äfvensom lägenheterna Grönadal och Gustafsberg jemte en del skogs-

mark och innehållande enligt karteutdraget bilagd beskrifning en sammanlagd areal af 56 hektar 97,8 ar.

Till följd af nådig remiss har domänstyrelsen den 17 nästlidne januari häröfver afgifvit underdånigt utlåtande och dervid öfverlemnadt dels instrument öfver en på styrelsens föranstaltande af t. f. domänintendenten i Kalmar län med biträde af vederbörande revirförvaltare verkställd saluvärdering af nu ifrågakomna område med derå växande skog äfvensom uppskattning af värdet af de å området befintliga byggnaderna, dels ock af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länet i ärendet afgifvet yttrande.

Af nämnda värderingsinstrument inhemtas:

att den till nyss uppräknade lägenheter hörande mark, innehållande en areal af 25 hektar 81,8 ar, uppskattats till sammanlagdt 5,350 kronor;

att af den uti ifrågavarande område i öfrigt ingående mark 22 hektar 62 ar stembunden skogsmark med väg värderats till 2,262 kronor och 8 hektar 54 ar allvarjord, berg och sten till 170 kronor 80 öre;

att den å området växande skog, bestående hufvudsakligast af ek, uppskattats till 6,731 kronor 71 öre;

att vid sammanläggning af nu upptagna belopp värdet å hela området med växande skog, men oberäknadt derå varande hus, uppskattats till 14,514 kronor 51 öre;

att de å området befintliga hus, som alla äro belägna å lägenheterna och tillhöra till största delen kungsladugårdens arrendator och i öfrigt fyra af lägenhetsinnehafvarne, värderats till sammanlagdt 2,070 kronor; och

att egarne af husen, hvilka samtliga varit vid värderingen tillstädes, förklarar sig nöjda med de husen åsatta värden.

I sitt utlåtande har Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande, med hvilken myndighet domänstyrelsen i allo instämt, anført, att Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande icke funnit något att erinra mot den verkställda värderingen, att ifrågavarande område syntes kunna afsöndras från kungsladugården utan någon egentlig skada eller olägenhet för dennas skötsel och brukande, samt att vid försäljningen syntes böra stadgas förbehåll om utfartsväg öfver området närmast gränsen mot Borgahage by för de söderut invid Kalmarsund belägna, kungsladugården underlydande lägenheterna Ålevik, Regnekulla och Rom, likasom medgifvas sökanden rätt till dylik väg öfver kungsladugårdens egor.

Emot domänstyrelsens uti nu ifrågavarande hänseenden afgifna

förslag har jag icke något att i hufvudsak erinra. Ett par mindre väsentliga jemkningar uti samma förslag anser jag mig emellertid böra förorda. Sålunda anser jag att, under förutsättning att, i enlighet med hvad jag här nedan går att föreslå, de af domänstyrelsen föreslagna områden af kungsladugården blifva densamma frånsålda, jemväl lägenheten Ålevik lämpligen bör afsöndras och försäljas.

Som nemligen denna lägenhet — om hvars försäljning till kungsladugårdens arrendator, såsom egare af de å lägenheten befintliga byggnader, hembud gjorts, som af arrendatorn förkastats — efter afyttringen af de norr och söder derom belägna lägenheterna skulle komma att få ett från kungsladugårdens öfriga egor afskildt läge och, derest den vid egendomen bibehålles, säkerligen skulle komma att blifva snarare till olägenhet än till nytta vid kungsladugårdens skötsel, synes mig någon anledning att behålla densamma i kronans ego icke förefinnas. Enligt kartebeskrifningen innefattar lägenheten en areal af 7 hektar 70,7 ar, deraf 1 hektar 50,8 ar åker, 2 hektar 49 ar äng och odlingsmark, 3 hektar 70,5 ar betes- och hagmark och 0,4 ar impediment, samt har vid kungsladugårdens arrendevärdering af uppskattningsmännen åsatts ett saluvärde af 1,064 kronor 86 öre, deraf 64 kronor 86 öre för å området växande skog, till hvilket pris lägenhetens nuvarande brukare redan begärt få tillösa sig densamma. Då emellertid brukaren icke eger de å lägenheten befintliga byggnader, torde det af honom gjorda anbudet icke böra antagas utan lägenhetens försäljning ske i enlighet med de i nådiga brefvet den 25 september 1896 gifna bestämmelser för afyttrande af obebyggda lägenheter under kronoegendomar, med tillägg att köparen skall till egaren af nämnda byggnader för desamma erlægga lösen med belopp, som, derest öfverenskommelse ej kan träffas, bör bestämmas af tre gode män i den ordning, lagen om skiljemän den 28 oktober 1887 stadgar. Detta förfarande är visserligen icke fullt öfverensstämmande med de för afyttringar af lägenheter från kronans jordbruksdomäner af Eders Kongl. Maj:t och Riksdagen antagna allmänna grunder, men synes mig i detta särskilda fall bäst egnadt att medföra en god lösning af frågan.

Hvad vidare angår de af stadsfullmäktige i Borgholm gjorda framställningar om tillstånd till förvärfvande af mark från kungsladugården, finner jag mig väl, på de af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande och domänstyrelsen anförda skäl, böra förorda att till staden nu endast upplåtes det område, som af nämnda myndigheter föreslagits, men har det synts mig kunna med skäl ifrågasättas, huruvida tillräcklig anled-

ning må förefinnas för kronan att för bestämmandet af den köpeskilling, staden bör för samma område erlägga, påkalla särskild värdering utöfver den, som af vederbörande uppskattningsmän redan verkstälts. Om nemligen än det af uppskattningsmännen marken ifråga åsatta värde icke kan anses synnerligen högt i betraktande af områdets tillämnade användning till byggnadstomter, synes mig detta värde dock icke lägre, än att det bör kunna af staten såsom salupris godkännas, helst en hastigt fortgående utveckling af staden Borgholm knappast torde vara att emotse och utsigterna i detta hänseende väl skulle komma att utöfva väsentligt inflytande vid den tilltänkta nya värderingen, samt det icke synes obilligt, att staden i afseende å vilkoren för förvärfvandet af det, i förhållande till hvad staden begärt, inskränkta område, som nu skulle till staden upplåtas, likställas med öfriga köpare af nu ifrågavarande delar af kungsladugården. Enligt den af uppskattningsmännen följda beräkningsgrund skulle den köpeskilling, staden borde erlägga, uppgå till 3,628 kronor 72 öre. I fråga om såväl denna upplåtelse, som försäljningen af lägenheten Stadstorpet n:o 2 är emellertid att märka, det värdet af den å ifrågavarande områden växande skog icke blifvit särskildt uträknadt, utan ingår i det belopp af 2,168 kronor 83 öre, hvar till uppskattningsmännen upptagit ståndskogen å hela det område, omfattande bland annat jemväl Stadstorpet n:o 2, hvars försäljning till staden Borgholm uppskattningsmännen tillstyrkt; och torde till följd häraf såväl staden Borgholm som köparen af Stadstorpet n:o 2 böra tillförbindas att, utöfver köpeskillingarne för de områden, som till dem upplåtas, godtgöra staten värdet af den å samma områden växande skog.

I likhet med hvad jag beträffande lägenheten Ålevik föreslagit, anser jag derjemte, att den lösen, som af Borgholms stad skall erläggas för byggnader å lägenheten Stadstorpet n:o 1 lämpligen bör kunna bestämmas af gode män, såsom varande ett enklare och mindre kostsamt förfarande, än om expropriationsnämnd skulle anlitas.

På grund af hvad jag sålunda anfört och i ärendet i öfrigt förekommit får jag i underdånighet hemställa, att Eders Kongl. Maj:t, som torde finna de af innehafvarne utaf lägenheterna Slakvik, Stensrör, Skönvik, Ålevik och Bergdala gjorda ansökningar att få förvärfva nämnda lägenheter icke till någon åtgärd föranleda, täcktes föreslå Riksdagen medgifva

dels att ej mindre de under kungsladugården Borgholm lydande, med innehafvarne tillhöriga bostadshus försedda lägenheterna Rom, Regnekulla och Stadstorpet n:o 2, med de för dessa lägenheter af vederbörande uppskattningsmän angifna och å den af vice kommissions-

landtmätaren O. Modée år 1900 öfver kungsladugårdens inegor upp- rättade kartan med tillhörande beskrifning till belägenheten utmärkta områden, än äfven det område af den under samma kungsladugård lydande, jemväl med innehafvaren tillhöriga byggnader försedda lägenheten Mälaretorp, som utgöres af de å berörda karta med n:ris 475, 476 och 477 betecknade egofigurer om tillsammans 3 hektar 46 ar, må från kungsladugården afsöndras samt mot köpeskillingar, för Rom af 500 kronor, för Regnekulla af 522 kronor 63 öre, för Stadstorpet n:o 2 af 1,000 kronor, jemte värdet af den å lägenheten växande skog och för andelen af Mälaretorp af 1,000 kronor, samtliga köpeskillingar att erläggas under loppet af tio år med en tiondedel årligen, försäljas, en hvar lägenhet till dess innehafvare, med tillträdesrätt den 14 mars 1903 och i öfrigt på de i 6:te momentet af ofvanberörda nådiga skrifvelse till domänstyrelsen den 25 september 1896 omförmälda vilkor, samt med tillägg, dels att innehafvaren af Rom skall ega rätt att taga väg öfver Regnekulla till Ålevik samt vidare deröfver och invid gränsen mellan kungsladugården nu tillhörig utmark och Borgahage bys egor med fortsättning öfver kungsladugårdens vestra allvar till allmänna vägen, att innehafvaren af Regnekulla skall ega begagna nämnda vägsträcka från gränsen mot Ålevik till allmänna vägen med skyldighet att öfver sitt område lemna väg för innehafvaren af Rom, samt att innehafvaren af Stadstorpet n:o 2 skall hafva rätt till väg öfver marken mellan detta och Stadstorpet n:o 1, dels ock, beträffande ifrågavarande andel af Mälaretorp, att innehafvaren deraf skall till detta område förflytta de honom tillhöriga, å annan del af Mälaretorp nu befintliga husen inom utgången af femte året efter tillträdet, vid äfventyr att eljest då ogulden köpeskillning skall anses till betalning genast förfallen;

dels att den under kungsladugården jemväl lydande lägenheten Ålevik, med det för denna lägenhet af vederbörande uppskattningsmän angifna och å nyssnämnda af Modée uppgjorda karta med beskrifning till belägenheten utmärkta område, må från kungsladugården afsöndras samt utbjudas till försäljning i enlighet med föreskrifterna i 8:de och följande momenten af nyssnämnda nådiga bref den 25 september 1896 att tillträdas den 14 mars 1903 och under vilkor derjemte att köparen skall till egaren af de å lägenheten befintliga åbyggnader erlægga lösen för samma byggnader, hvilken lösen, derest öfverenskommelse ej kan träffas, skall bestämmas af tre gode män i den ordning, lagen om skiljemän den 28 oktober 1887 stadgar, samt att innehafvaren af Ålevik skall ega rätt att taga väg invid gränsen mellan kungsladugården nu tillhörig utmark och Borgahage bys egor med fortsättning

öfver kungsladugårdens vestra allvar till allmänna vägen med skyldighet att öfver sitt område lemna väg för innehafvarne af Rom och Regnekulla;

dels att från kungsladugården må likaledes afsöndras och till Borgholms stad försäljas med tillträdesrätt den 14 mars 1903 det område, som är å ofvanberörda af Modée upprättade karta utmärkt med egofigurerna n:ris 42 a, 42 b, 42 c, 42 d, 443 a, 443 b, 443 c samt de Stadstorpet n:o 1 omfattande egofigurerna n:ris 600—608 äfvensom den del af den med n:o 777 betecknade väg, som är belägen inom detta område, innefattande en areal af tillhopa 8 hektar 90,66 ar, mot en köpeskilling af, jemte värdet af den å området växande skog, 3,628 kronor 72 öre, att vid tillträdet erläggas och af staden till landträneriet inbetalas samt under vilkor i öfrigt *att* staden skall till innehafvaren af Stadstorpet n:o 1 erlægga lösen för de der nu befintliga åbyggnader, hvilken lösen, derest öfverenskommelse ej kan träffas, skall bestämmas af tre gode män, i den ordning lagen om skiljemän den 28 oktober 1887 stadgar, *att* staden skall öfver ifrågavarande område lemna fri väg till och från staden dels för kungsladugårdens arrendator mellan lasarettstomten och Stadstorpet n:o 1, dels ock för innehafvaren af Stadstorpet n:o 2 mellan detta och Stadstorpet n:o 1, *att* staden i områdets gräns mot kungsladugården skall uppsätta och för framtiden underhålla laggilt stängsel *samt att* staden skall ensam vidkännas lagfartskostnaden och andra med köpet förenade utgifter;

dels att det område om 56 hektar 97,8 ar, som upptagits å ofvan omförmälda, af ingenjören E. K. Långström uppgjorda utdrag af Modées berörda karta och innefattar lägenheterna Slakvik, Stensrör, Skönvik, Fäholmen, Gustafsberg och Grönadal jemte deremellan liggande utmark och ett område å allvaret, må från kungsladugården afsöndras och till Hennes Kongl. Höghet Kronprinsessan försäljas med tillträdesrätt den 14 mars 1903 mot en köpeskilling af 14,514 kronor 51 öre jemte skyldighet för köparen att till egarne af de å området befintliga, enskilda tillhöriga hus utgifva lösen för dessa med af byggnadernas egare godkända belopp, tillsammans 2,070 kronor, att i saluområdets gräns mot kungsladugården, der så påfordras, uppsätta och underhålla stängsel äfvensom att invid gränsen mot Borgahage by lemna utfartsväg för innehafvarne af lägenheterna Ålevik, Regnekulla och Rom, samt att ensam vidkännas lagfartskostnaden och andra med köpet förenade utgifter;

dels ock att de medel, som genom ifrågavarande försäljningar komma att inflyta, må, på samma sätt som köpeskillingarna för för-

sålda mindre kronoegendomar, användas till inköp för kronans räkning af skogbärande eller till skogsbörd tjenlig mark.

Hvad föredragande departementschefen sålunda hemställt, deruti statsrådets öfrige ledamöter instämde, behagade Hans Maj:t Konungen bifalla samt förordnade, att i enlighet dermed proposition till Riksdagen skulle aflåtas, så lydande som bilaga... till detta protokoll utvisar.

Ex protocollo:
G. Zethelius.